

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 23 (3479) ●

● ЧАЦВЕР, 23 ЧЭРВЕНЯ, 2016

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Дух гартуецца ў агні
Стар. 2

Быць разам у смутку і ў радасці
Стар. 3

Вячоркі ў Мікалаеве
Суполка “Голас Радзімы” прыгожа паўдзельнічала ў абласным фестывалі славянскіх народаў, дзе зладзіла сапраўдныя беларускія вячоркі
Стар. 4

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Родныя сэрцу ўзоры

Ва ўсіх 15-ці аб'яднаннях, якія ўваходзяць у Саюз беларусаў Латвіі, будуць супольна вышываць ільняны 7-метровы Ручнік

Беларускія народныя традыцыі — гэта як аснова, на якой ткуцца-вышываюцца ўзоры грамадска карысных спраў беларускіх суполак Латвіі. Пацверджаннем таму і святочнай імпрэза “Ручнік — традыцыйны элемент беларускай культуры”: яна прайшла 28 мая ў рыжскім Доме незяржаўных арганізацый. Так пачаўся двухгадовы праект Саюза беларусаў Латвіі. Яго старшыня Валянціна Піскунова, вітаючы спадарства, пажадала супляменнікам поспеху, прыгожага ўвасаблення задумы.

Ручнік як цэлы сусвет

Ручнік — гэта, калі па руску, “вышитоє полотенце”. Як вядома, кавалак тканіны можа мець як чыста гаспадарчае, утылітарнае прызначэнне, так і дэкаратыўнае, а таксама абрадавае. У беларусаў, у хатах нашых продкаў ручнікі рабілі самі — вырошчвалі лён, пралі з яго валокнаў ніткі, потым ткалі палотны на кроснах. Узор на ручніку мог быць і вытканы, і вышываны. У залежнасці ад прызначэння ручнікі і назвы меў розныя. Трапчак — гэта больш проста, заўсёды быў у гаспадыні пад

рукою. Набожнік упрыгожваў абразы ў чырвоным куце кожнага жылля. Наміткаю называўся асаблівы галаўны ўбор беларускіх жанчын: гэта частка беларускага жаночага строю. Былі абыдзённікі: іх ткалі з адметнымі рытуаламі як абярэгі. Ткалі і ручнікі-абярэгі для ўсёй сям'і: для працягу роду, захавання здароўя, паляпшэння дабрабыту...

Дарэчы, спецыялісты мяркуюць: у мінулым, верагодна, ручнік сам па сабе быў своеасаблівым язычніцкім абразом, магічным сімвалам роду, сям'і, з дапамогай якога мацавалася сувязь беларусаў з нашчадкамі ды продкамі. Гэтыя ручнікі пераходзілі з роду ў род, з пакалення ў пакаленне. У многіх беларускіх сем'ях такая традыцыя захоўваецца і сёння.

Увогуле ручнік — гэта, можна сказаць, цэлы сусвет розных сімвалаў, знакаў, значэнняў,сэнсаў. А паэт Змітрок Марозаў выказаўся так: “Саматканя ручнікі:/ Радасць, смутак, бясонне вёсак./ Размаўляюць са мной вякі,/ Пакаленні людскія, лёсы./ Неба весняга жаўрукі/ І валожкавая прахалода.../ Саматканя ручнікі — Твор крынічнай душы народа”.

ЮРГЕН МАЛЬЦЯУ

Валянціна Дарашчонак — адна з ініцыятараў праекта

ЮРГЕН МАЛЬЦЯУ

Менавіта на гэтым Ручніку будуць вышывацца ўзоры

Ад ідэі — да яе ўвасаблення

Як жа ў беларусаў Латвіі ўзнікла ідэя вышыць Ручнік? Яшчэ ў 2014 годзе гаварыла пра вялікую моц супольнай працы над ручніком Валянціна Дарашчонак, кіраўніца Екабіпільскага беларускага таварыства “Спатканне”. І вось намесніца старшыні СБЛ, кіраўніца Рыжскага беларускага таварыства “Прамень” Алёна Лазарава прапанавала вышыць агульны для ўсіх беларускіх суполак Ручнік і ўзялася ўвасобіць ідэю. “Мы правялі вялікую падрыхтоўчую

работу, — гаворыць Алёна. — Распрацавалі агульную ідэю ўсёй вышыўкі, арнаменты малюнкаў і размяшчэнне іх на палатне. Прапанавалі: хай майстрыхі кожнай суполкі вышываюць на Ручніку яе назву і горад, у якім жывуць. Побач з назваю будзе вышыты беларускі арнамент. Улічылі, што пры размяшчэнні ручніка на сцяне павінны быць бачныя ўсе назвы. А ў якім парадку размяшчаць вышыўкі суполак? Вырашылі: у парадку ўступлення ў Саюз беларусаў Латвіі”. → **Стар. 3**

ВЕСТКІ

Пільны позірк у будучыню

Кацярына Аляксандрава

Да V Усебеларускага народнага сходу рыхтавалі выступленні і беларусы замежжа

На сёлетні народны сход у якасці ганаровых гасцей запрошаны актывісты беларускіх суполак з Расіі, Украіны, Казахстана, Арменіі, Ізраіля, Латвіі, Літвы, Эстоніі, Малдовы, Польшчы, ЗША, Швейцарыі, Люксембурга. Многія з іх падрыхтавалі выступленні. Так, намесніка старшыні савета Федэральнай нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Беларусы Расіі” Валерыя Казакова хвалююць пытанні пашырэння ў свеце беларускай культуры і мастацтва.

Выказаў Валерыя Казакоў меркаванне і пра саму ідэю правядзення ўсенароднага веча: “Мне падаецца, што гэта добрая традыцыя”.

Валерыя Казакоў быў дэлегатам і IV Усебеларускага сходу ў 2010 годзе. Адзначае змены, якія адбыліся за гэты час. Напрыклад, сталі бліжэй да Радзімы беларусы Масквы: у 2015-м пры Пасольстве Беларусі быў адкрыты Дзелавы і культурны комплекс з вялікай бібліятэкай і інтэрнэт-доступам да інфармацыйных скрыняў многіх беларускіх універсітэтаў, бібліятэк, музеяў і архіваў. Якраз пра гэта прасілі суайчыннікі на ўсенародным форуме пяць гадоў таму.

Дарэчы, цяпер Дзелавы і культурны комплекс Пасольства Беларусі ў расійскай сталіцы наладжвае стасункі з рэгіёнамі. А хутка адкрыецца і другая такая пляцоўка ў Кітаі.

СУПОЛЬНАСЦЬ

І сябруюць, і вандруюць

Кацярына Мядзведская

Актывісты розных этнасуполак з Беларусі пабывалі з канцэртамі ва Украіне, Малдове і Прыднястроўі

Каштоўны досвед таго, як прыгожа і гарманічна можна выбудоваць міжнацыянальныя адносіны ў краіне, актывісты розных этнасуполак Беларусі ўжо пяты год пры падтрымцы Апарата Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў пашыраюць і за межы краіны. Гэта, па сутнасці, дабрачынны

экспарт запатрабаванага, а ў некаторых краінах і проста жыццёва неабходнага сацыяльнага прадукта пад брэндам “Зроблена ў Беларусі”. Так бы я назвала і гастрольны тур, які прайшоў па маршруце Мінск—Адэса—Кішынёў—Бендэры—Ціраспаль—Мінск. У ім пабывалі творчыя калектывы і выканаўцы, актывісты розных этнасуполак Беларусі. Вярнуўшыся, расказвалі пра ўражанні на сустрэчы ў Апарата Упаўнаважанага. Салістка танцавальнага калектыву “Надзея” ўкраінскай суполкі “Обрій” Лілія Грышчанка расказала, што

кожны канцэрт яна заканчвала словамі: “Мы такія розныя — украінцы, армяне, малдаване, яўрэі, татары, рускія... Аднак усё мы — жыхары адной краіны: Беларусі!” Анамесніца дырэктара выдавецтва “Рыфтур” Марыя Чурсіна эмацыйна працягвала: “І на кожным з выступленняў артыстаў ад гэтых слоў Лілія не стрымлівала слёз, хоць для мяне такія шматнацыянальныя канцэрты не ў навіну: другі раз удзельнічала ў праекце “народнай дыпламатыі” Апарата Упаўнаважанага.

Прадстаўнікі армянскай, украінскай, рускай, казахскай,

татарскай, башкірскай, польскай, яўрэйскай этнасуполак з Беларусі (усяго 30 чалавек) пабывалі ў гасцях у беларусаў Адэсы, Кішынёва, Бендэраў, Ціраспалю. Там ладзіліся вялікія зборныя шматнацыянальныя канцэрты, і госці радавалі гаспадароў цудоўнымі спевамі ды танцамі. У складзе дэлегацыі былі і супрацоўнікі Цэнтра даследаванняў Беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі. Якраз з гэтай “экспедыцыяй”, па словах вучонага сакратара цэнтра Аляксандра Гурко, і пачнецца больш глыбокае вывучэнне беларусаў

Сустрэча з сябрамі ў Кішынёве

Украіны ды Малдовы. Ужо напісаны дысертацыі, выходзілі кнігі пра супляменнікаў Малдовы, Латвіі, Польшчы, Сібіры. Нямаю матэрыялаў сабрана пра беларускія супольнасці ў Эстоніі, Літве, Калінінградзе. Ёсць інтарэс нават да супляменнікаў у Японіі. Навуковы супрацоўнік

цэнтра Вадзім Шэйбак падзякаваў арганізатарам за цікавы праект, а таксама магчымасць у ім паўдзельнічаць і запэўніў: цэнтр адкрыты для супрацоўніцтва і гатовы яго прадаўжаць. Па выніках нядаўняй экспедыцыі рыхтуюцца артыкулы, аналітычныя матэрыялы. → **Стар. 2**

СУПОЛЬНАСЦЬ

І сябруюць, і вандруюць

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Вандроўка-2016 — не першая такая. Начальнік аддзела па справах нацыянальнасцяў Апарата Упаўнаважанага Аляксандр Сасновіч нагадаў: праект “народнай дыпламатыі” рэалізуецца з 2012 года. Творчыя сустрэчы прадстаўнікоў этнасуполак Беларусі з супляменнікамі за мяжой прайшлі ў Польшчы, Літве, Латвіі, Эстоніі, Аўстрыі, Славеніі, былі экскурсіі ў Фінляндыю. І ўражанні ад сёлетага падарожжа — найлепшыя. Намеснік старшыні армянскай суполкі “Айастан” Алена Грыгаран прызналася, што была здзіўлена высокім узроўнем арганізацыі: “Усё было выверана нібы па таймеры. За ўвесь час — ніводнай накладкі (а я чалавек вельмі крытычны): праграма спланавана да дробязяў”. Старшыня аб’яднання украінцаў “Ватра” Віктар Гуткоўскі адзначыў зладжаную працу беларускіх пасольстваў ва Украіне і Малдове. А намеснік старшыні суполкі “Татара-башкірская культурная спадчына “Чышма” Раміля Сітнікава казала пра гасціннасць і ветлівасць гаспадароў — беларусаў Адэсы, Малдовы і Прыднястроўя.

Упаўнаважаны па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Леанід Гуляка падзякаваў удзельнікам праекта: “Справа заўсёды трымаецца на канкрэтных людзях. Нашы артысты — не прафесійныя выканаўцы: ва ўсіх праца, сем’я... Мы ўдзячныя, што яны знаходзяць час і магчымасць для ўдзелу ў такіх паездках. Бо кожная з іх працуе на станючы імідж нашай краіны”. Сапраўды, мэта праекта — паказаць Беларусь у свеце як шматнацыянальную, шматканфесійную і мультикультурную краіну. Расказваў Леанід Паўлавіч і пра нядаўнюю сустрэчу з Папам Рымскім Францыскам у Ватыкане: той цікавіўся станам як

Калектыў з Беларусі шчыра віталі ў Гагаўзіі

Мемарыял загінуўшым воінам у Кішыніёве

міжканфесійных адносін у Украіне, так і міжнацыянальных. І невыпадкова: на беларускай зямлі жывуць прадстаўнікі больш чым 140 нацыянальнасцяў. І не было ніколі канфлікту на этнічнай дырэлігійнай глебе.

Пад час сёлетага паездкі ў Кішыніёве была падпісана дамова аб супрацоўніцтве паміж Апаратам

Гасцей сустракаюць хлебам-соллю

Упаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў Беларусі ды адпаведнай структурай у Малдове — Бюро міжэтнічных адносін. Як казаў Аляксандр Сасновіч, малдаўскія калегі зацікавіліся “мабільным” досведам “народнай дыпламатыі” беларусаў і таксама хацелі б наладзіць такі праект. Калі ў іх пойдзе справа, то першай

краінай для “гасцявання”, казалі, абяруць Беларусь. Напрыканцы сустрэчы ён падзяліўся планами: у ліпені шматнацыянальная дэлегацыя з Беларусі прыме ўдзел у Фестывалі нацыянальных меншасцяў у польскім Беластоку, а ўвосень з дапамогаю беларусаў у замежжы вандроўнікі здзейсяць гастрольна-экскурсійны тур па Італіі.

МОЦНЫЯ ЛЮДЗІ

Дух гартуецца ў агні

Зборная Беларусі па пажарна-прыкладным спорце стала чэмпіёнам XXIX Міжнародных спаборніцтваў, якія праходзілі ў Кіеўскай вобласці ў памяць пра пажарнікаў — Герояў Чарнобыля

Турнір сабраў 15 каманд з розных краін, праходзіў на пачатку чэрвеня ў горадзе Вішнёвае на Кіеўшчыне. У трохдзённым Міжнародным Мемарыяле ўдзельнічала і зборная Беларусі, у якой шэсць майстроў спорту міжнароднага класа, тры — заслужаныя майстры спорту Беларусі і адзін майстар спорту Беларусі. У першы ж дзень, калі спартсмены ўздымаліся па штурмавой лесвіцы ў акно 4-га паверха вучэбнай вежы, зборная Беларусі замацавалася ў лідарах. Прычым з аднолькавым вынікам (13,41 сек.) першае месца занялі беларускія МСМК Дзмітры Сімакоў і Яўген Рабцэвіч.

У пераадоленні 100-метровай паласы з перашкодамі трэцім быў наш МСМК Мікіта Чарпако, другое месца — у МСМК Арцэма Прыбыша. Золата на гэты раз — ва украінца Андрэя Аўраменкі. Дарэчы, рэкорд у практыкаванні ў 2010-м устанавіў спартсмен з Беларусі Уладзімір Стральчэня: 15,02 сек.

У пажарнай эстафеце 4x100

метраў беларуская каманда заняла першае месца (54,27 сек.). Узнагароды землякам уручаў намеснік Міністра па надзвычайных сітуацыях Беларусі генерал-маёр унутранай службы Аляксандр Худалеў. Другое месца — у каманды Кіеўскай вобласці, трэцяе — у каманды Малдовы. Рэкорду практыкаванні (53,52 сек.) устанавіла зборная Беларусі ў 2008-м на IV чэмпіянаце свету ў Сафіі (Балгарыя). У заключны дзень спаборніцтваў беларускі генерал выканаў яшчэ адну важную місію: павіншаваў з днём нараджэння Яўгена Бельчанку, члена зборнай Украіны. Мяркую, падобная ўвага да каманды суседзяў паспрыяе ўмацаванню паразумення і сяброўства паміж нашымі народамі.

І ў баявым разгортванні ад мотапомпы беларусы — першыя (26,98 сек.), другое месца — у зборнай Украіны, трэцяе — у каманды Кіеўскай вобласці. Так што цалкам лагічна, што пасля чатырох відаў спаборніцтваў зборная Беларусі заняла першае месца, стала чэмпіёнам.

Беларуская каманда на верхніх прыступках п’едэстала

Другое — у зборнай Украіны, трэцяе — у зборнай Кіеўскай вобласці. Як сказаў у гутарцы са мной генерал-маёр Аляксандр Худалеў, перамога зборнай Беларусі ў Мемарыяле, прысвечаным памяці пажарных — Герояў Чарнобыля, вельмі важная. Яна ўмацоўвае баявы дух юнакоў, якія ўжо рыхтуюцца да XII чэмпіянату свету па пажарна-прыкладным спорце: ён пройдзе 14-21 жніўня ў горадзе Астрада (Чэхія).

Пасля ўзнагароджання чэмпіёнаў, прызёраў турніру я гутарыў з нядаўнімі сапернікамі беларускіх спартсменаў — і ўсе яны прызналі: вельмі моцная каманда з Беларусі,

ёсць у хлопцаў чаму павучыцца. Тое пацвердзіў і ветэран пажарна-прыкладнага спорту Беларусі Іван Шульга, колішні рэкардсмен СССР па пераадоленні 100-метровай паласы з перашкодамі (16,50 сек.) і неаднаразовы рэкардсмен БССР у розных відах — ён спецыяльна прыехаў, каб падтрымаць беларускую каманду. Зборная Беларусі як пераможца спаборніцтваў спусціла сцяг турніру, перадаўшы яго спартсменам Сумскай вобласці. Яны і стануць гаспадарамі XXX Мемарыялу, прысвечанага памяці пажарнікаў — Герояў Чарнобыля.

Мікалай Бойка, г. Кіеў

ПОГЛЯД

Застацца ці вярнуцца?

Беларускую дыяспару ў Карэліі вывучаюць навукоўцы

Нядаўна ў Петразаводску прайшла навуковая канферэнцыя, прысвечаная 70-годдзю Карэльскага навуковага цэнтра Расійскай акадэміі навук. Пад час яе працавала секцыя “Беларуская дыяспара Карэліі. Гісторыя і сучаснасць”. Было прадстаўлена 11 дакладаў навукоўцаў з Петразаводска, Мінска і Магілёва.

Беларусы — гэта сёння трэцяя па велічыні этнічная група Карэліі. Найбольш інтэнсіўна яна пашыралася ў 1940-60-я гады, калі рабочых вербавалі на лесанарыхтоўкі ў Карэлію. З пачатку 60-х беларусы Карэліі не раз аказваліся пад увагай вучоных. За апошнія 20 гадоў выйшаў шэраг прац, у якіх прама ці ўскосна рабіліся навуковыя замеры таго, як жывецца беларусам на новым месцы. У прыватнасці, вялося параўнальнае вывучэнне шлюбу і сям’і ў асноўных этнагрупах Карэліі. Выходзілі кнігі, грунтоўны артыкул Я.Кляменцэва, А.Кожанава і У.Бірына “Беларусы ў Карэліі” змясціў “Веснік Акадэміі навук Беларусі” (1992). Даследчыкі адзначаюць у беларусаў 60-х высокую паказчыкі змешаных шлюбаў і ўстойлівую тэндэнцыю моўнай асіміляцыі з арыентацыяй на рускую мову. Паводле вынікаў даследаванняў сацыяльных з’яўды іх спецыфікі, у 2007 годзе ў серыі “Вусная гісторыя ў Карэліі” выйшаў зборнік “Карэлія і Беларусь: штотдзённае жыццё і культурныя практыкі насельніцтва ў 1930-50-я гг.” Гэта ў асноўным інтэрв’ю, сабраныя беларускімі ды расійскімі даследчыкамі. Аўтары робяць выснову: у Карэліі хутка ідзе працэс узаемапранікнення культуры.

На канферэнцыі падведзены вынікі анкетавання 40 удзельнікаў Першага з’езда беларусаў Карэліі: ён прайшоў у сакавіку 2015 года па ініцыятыве Нацыянальна-культурнай аўтаноміі “Белая Русь” пры арганізацыйнай падтрымцы органаў дзяржаўнага рэспублікі. Апытанне паказала поўную адаптацыю беларусаў у сацыум Карэліі. На канферэнцыі прыводзілася інфармацыя аб асноўных дакументах па гісторыі дыяспары — гэта матэрыялы перасяленчых і статупраўленняў, якія захоўваюцца ў Нацыянальным архіве Карэліі (Л. Вавулінская, Петразаводск). Работу пра этнакультурныя працэсы ў беларускай сям’і ў Беларусі і за яе межамі зрабіла Л. Калачова (Мінск). Некалькі дакладаў прысвечаліся праблемам беларускіх перасяленцаў у Карэлію: як тых, што засталіся ў ёй жыць, так і тых, што вярнуліся дадому. Звярталася ўвага: у гісторыі Карэліі, Беларусі як рэгіёнаў паміж Захадам і Усходам шмат агульнага.

Даклады канферэнцыі — даступныя: выйшаў іх электронны зборнік, які ёсць на сайце Інстытута мовы, літаратуры і гісторыі Карэльскага навуковага цэнтра ihportal.krc.karelia.fi. А праз год, ёсць такія планы, на аснове дакладаў секцыі “Беларуская дыяспара Карэліі. Гісторыя і сучаснасць” выйдзе і асобны зборнік “Фарміраванне беларускай дыяспары Карэліі”.

Наталля Прушынская, г. Петразаводск

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Родныя сэрцу ўзоры

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Як вядома, першыя заснавальнікі Саюза — гэта таварыствы “Прамень” з Рыгі, “Уздым” з Даўгаўпілса, “Мара” з Ліепай ды “Спадчына” з Вентспілса. Потым далучаліся іншыя. Па словах Алёны, да праекта на этапе падрыхтоўкі падключыліся і спецыялісты з мінскага прадпрыемства “Тэатральныя майстэрні”. Калі выбіралі тканіну, то аддалі перавагу палатну з Аршанскага льнокамбіната. Потым у Мінску абмеркавалі макет, падабралі колер нітак для вышывання. “І надышоў хвалюючы момант: я прывезла з Беларусі вырабленую і падрыхтаваную тканіну для Ручніка, — не хавае радасці Алёна Лазарава. — Увесь арнамент, каб аблегчыць працэс вышывання, ужо нанесены на яго ў выглядзе кропак. І ўжо складзены графік перадачы Ручніка па беларускіх таварыствах”.

Цяпер 15 суполак СБЛ да 2018 года будуць вышываць прыгожыя льняныя 7-метровы Ручнікі. Такая праца, мяркуюць ініцыятары праекта, яшчэ больш паяднае беларусаў — бо гэта ж цікавая агульная справа. А сам Ручнік стане сімвалам яднання і сяброўства, а таксама сімвалічным пажаданнем усім міру, любові, добрабыту. Да вышывання Ручніка СБЛ запрашае ўсіх сяброў як у Латвіі, так і за межамі. Разам з Ручніком па гарадах Латвіі будзе перадавацца Памятная кніга: свае запісы там зможа пакінуць кожны, хто паўдзельнічае ў стварэнні ўнікальнага твора-сімвала-аб’ярга. Дарэчы, паралельна будзе рабіцца і другі аналагічны Ручнік: ён, гатовы, будзе падараны ў адзін з музеяў Беларусі.

І вось з 28 мая Ручнік са сталіцы Латвіі пачаў шлях па розных гарадах: Ліепая, Вентспілс, Даўгаўпілс, Екабпілс, Елгава, Рээкнэ, Краслава, Прэйлі, Віляны, Дагда, Лудза, Зілупэ,

Беларускія ручнікі прыгожа глядзеліся на сцэне

Ліваны. Там ён будзе з кожным днём станаўцца ўсё прыгажэйшым, атрымліваючы цяпло ад рук, сэрцаў, думак соцень людзей ды адначасова ўзбагачаючы іх сваёй энергіяй. Да сярэдзіны 2018-га рукатвор вернецца ў Рыгу. Гэта будзе юбілейны год як для Латвіі, так і для Саюза беларусаў Латвіі: ён адзначыць 15-годдзе. Ручнік стане беларускім падарункам Латвіі да яе стагоддзя, сімвалізуючы сяброўства і агульную працу людзей розных нацыянальнасцяў, якія жывуць у Латвіі.

На палатне — сімвалы Вечнасці

Ручнік — гэта, пэўна, самы ўніверсальны і шматзначны прадмет народнай творчасці, на белым полі якога быццам гавораць з чуйнай душою чалавечай і мінулае, і сучаснасць, і будучыня. Ручнік заўсёды й цяпер можна пабачыць у беларусаў пад час самых важных падзеяў, знакавых момантаў на жыццёвым шляху чалавека. Мы бачым, напрыклад, прыгожыя вышываныя тканіны там, дзе святкуюць нараджэнне дзяцей, а таксама

на вяселлях. Палатно, адухоўленае стваральнікамі, нясе ў сабе духоўны досвед многіх пакаленняў. Ручніком можна любвацца, бо ён убірае, зберагае, і транслюе ў будучыню нацыянальныя рысы арнаментальнага майстэрства — у ткацтве, вышыўцы, а таксама вязанні. Дзякуючы таму, што ручнікі беражліва перадаюцца з пакалення ў пакаленне ў беларускіх сем’ях, мы можам на кожным жыццёвым этапе па-новаму спасцігаць сэнсы, сімвалы ўзораў і арнаменту, непаўторную прыгажосць, створаную рукамі нашых працавітых, таленавітых, духоўна багатых супляменніц.

Пад час імпрэзы ў рыжскім ДOME недзяржаўных арганізацый ладзілася прыгожая выстава. Мы пабачылі шмат ручнікоў: і такіх, якім ужо 100 гадоў, і тых, што гафтаваліся (так яшчэ называецца ў беларусаў працэс вышывання) у нашы дні. І калі разглядаць беларускі ручнік уважліва, не “на хаду”, калі ўнікаць у ягоны “пасланні”, то лепш пачнеш разумець і гісторыю народа, і яго велізарны духоўны досвед. У Беларусі, як вядома, ручнікі

заўсёды былі ў глыбокай пашане. А ў вёсцы Неглюбка Веткаўскага раёна праводзіцца нават Фестываль беларускага ручніка. Спецыялісты сцвярджаюць, што ручнік — гэта найкаштоўны набытак беларускай культуры і творчасці. Яны ж і ўмеюць чытаць тое, што зашыфравана ва ўзорах. А там люстравалася гісторыя роднага краю, жыцця людзей, прыроды... Нашы продкі заўсёды былі пад мяккім аб’яргам ручнікоў: у паўсэдзённасці імі выцралі твары і рукі, палатнянае покрыва клалі і на стол — замест абруса. На выставе згадвалі: пры дапамозе ручнікоў яшчэ зручна было пераносіць палявыя гаршкі з дома на сенакос альбо жніво, у такім схове даўжэй заставалася свежым малако.

Не ўсе, аднак, ведаюць: раней ручнік мог выконваць і такую ж функцыю паяднання людзей, як цяпер сцяг. У нашай гісторыі ён не раз станаўўся сімвалам адзінства, знакам яднання прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў у суровую пару, калі трэба было змагацца за свабоду роднага краю. Напрыклад, у кан-

цы XII стагоддзя на землі Беларусі рабілі набегі крыжакі. На адкрытых прасторах перамагчы іх было вельмі цяжка, практычна немагчыма: яны былі спрактыкаванымі воінамі. Таму нашы продкі часцяком хаваліся ў лесе. Адна легенда распавядае: беларусы слалі ручнікі ў выглядзе дарожкі на балоцістай мясцовасці ды такой хітрасцю забавлівалі туды ворагаў. А ў крыжакоў, як вядома, на ботах былі шпоры, і калі яны праходзілі па тых ручніках, то чапляліся за іх шпорами, падалі. Тады з засады выскоквалі воіны і з лёгкасцю бралі ворагаў у палон. Вось як ручнікі продкам дапамагалі!

На святочнай імпрэзе “Ручнік — традыцыйны элемент беларускай культуры” спадарства вітала Зента Траццяк, дэпутат 12 Сейма Латвіі. Цёплыя віншаванні ўдзельнікам праекта, пажаданне прыгожа здзейсніць задуму выказала супрацоўніца Міністэрства культуры Латвіі Аніта Клейнберга. Ёй вельмі прыйшлася даспадобы ідэя вышывання агульнага Ручніка. Першы сакратар Пасольства Беларусі ў Латвіі Аляксандр Сушкевіч і аташэ Пасольства Расіі ў Латвіі Лідзія Жырнова падзякавалі Саюзу беларусаў Латвіі за прыгожую і цікавую ідэю. У зале гучалі беларускія народныя песні — гэта спявалі гурты беларускай народнай песні “Надзея” рыжскай суполкі “Прамень” ды “Завіруха” (з Екабпілса, ад суполкі “Спатканне”), а таксама салісты гуртоў. І ўсе гаварылі: “У добры шлях, беларускі Ручнік”!

Застаецца нагадаць: ладзілі “ручніковую” імпрэзу Саюз беларусаў Латвіі, а таксама суполкі “Прамень” з Рыгі ды “Спатканне” з Екабпілса.

Барыс Піскуноў, намеснік галоўнага рэдактара газеты беларусаў Латвіі “Прамень”

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Быць разам у смутку і ў радасці

Людміла Малей

Адметную выставу да 100-х угодкаў з часу вячання Янкі Купалы і Уладзіслава Станкевіч наладзілі ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы

Далёка не заўсёды, кажучы вобразна, за яркімі сонцамі вядомых майстроў слова можна разгледзець іх менш вядомых спадарожнікаў жыцця. І калі гаворым пра мужчын, то жонкі іх былі звычайна ў цяні творцаў, але ж падтрымлівалі, натхнялі іх на вартыя шырокай увагі творы. Яны, як правіла, гадавалі разам дзяцей і бавіліся з унукамі, прымалі гасцей, вялі гаспадарку...

Карціна А. Аракчэвай

не разважаць, наведваюшы выставу “Ісці супольна праз усё жыццё” — пра вядомых пісьменнікаў ды іх музы — у Купалаўскім музеі. Там пад новым ракурсам бачыш як народнага Песняра, так і некаторых іншых беларускіх творцаў. Дарэчы, у праекце ўдзельнічаюць яшчэ Дзяржаўны

літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа, Цэнтральная навуковая бібліятэка імя Якуба Коласа НАН Беларусі, Беларускі дзяржаўны архіў-музей літаратуры і мастацтва, Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры, а таксама нашчадкі творцаў.

Цікава разглядаць рарытэтныя дакументы, фотаздымкі, у тым ліку з сямейных альбомаў. Чытаць вершы-прысвячэнні, пісьмы, якія сведчаць пра гісторыю кахання і стварэння “пісьменніцкіх сем’яў”. Можна ад-

гарнуць цікавыя старонкі з жыцця не толькі Янкі Купалы, але і Якуба Коласа, Максіма Гарэцкага, Змітрака Бядулі, Уладзіміра Дубоўкі, Пятруся Броўкі, Максіма Лужаніна, Кандрата Крапівы, Пятра Глебкі, Максіма Танка, Уладзіміра Караткевіча, Рыгора Барадуліна, Васіля Быкава, Уладзіміра Скарынкіна. Многія дакументы — ёсць і пашпарты Луцвічаў з адзнакай даты шлюбу стагадовай даўнасці — у якасці экспанатаў прадстаўлены ўпершыню. Пачэснае месца ў зале за-

няла падараная музею карціна беларускай мастачкі Аксаны Аракчэвай “Янка Купала і Уладзіслава Станкевіч”.

Што вядома ў гісторыі пра той дзень: 23 студзеня 1916 года? Магчыма, самая адметная з падзей — што менавіта тады ў Маскве, у касцёле святых Пятра і Паўла абвянчаліся пэтр Іван Луцвіч і маладая настаўніца, па маці французжанка Уладзіслава Станкевіч. Сваёй музе Янка Купала прысвяціў толькі тры вершы: “Успомні”, “Мусіць трэба было”, “Гэй ты, дзяўчына, кветкаліля...” А прысутнасць каханай адчуваецца і ў іншых яго творах. Скажам, у вершы “Мая жонка” пэтр піша: “...Я вазьму такую, к якой любасць чую, што мяне палюбіць, як сябе самую./ Будзем з ёю жыці і долю хваліці./ весці лад у хаце,/ дзетак гадаваці”. Цудоўныя прысвячэнні сваім музам пісалі розныя літаратары. Да зборніка вершаў “Мужнасць” Пятро Глебкі напісаў: “Каб да мэты ішла мужна, каб са мною жыла дружна, каб заўсёды ўспамінала, шанавала і ласкала. А каб гэта было крэпка, падпісаўся — Пятро Глебка”.

Лёсы творцаў ды іх жонак, вядома ж, не заўсёды былі такімі, як марылася. Вось і на адкрыцці выставы розныя выступоўцы казалі, што ісці супольна праз усё жыццё — гэта і

ЛЮДМІЛА МАЛЕЙ

Увага — да экспанатаў выставы

абяцанне адно аднаму быць разам не толькі ў шчаслівыя хвіліны, але і ў час жорсткіх выпрабаванняў. Напрыклад, Марыя Кляўс добраахвотна пайшла “па этапах” за Уладзімірам Дубоўкам. А Леаніла Чарняўская адпраўляла пасылкі ў турму нават тады, калі мужа ўжо не было ў жывых: Максіма Гарэцкага расстралялі паводле рашэння “тройкі”, без суда і следства. Сярод экспанатаў ёсць яго лісты да жонкі ў час знаходжання ў Кіраўскім следчым аддзяленні НКУС СССР і Вяземскай турме. І тыя лісты прасякнуты каханнем і клопатам пра родных яго сэрцу людзей.

Захоўвалі, як маглі, сямейны ачаг Любоў Асаевіч, Алена Махнач, Марыя Каменская, Ірына Суварова, Валянціна

Вайковіч, Яўгенія Пфляўмбаўм ды іншыя “палавінкі” вядомых мужоў. Запрошаны на імпрэзу Яфім Самуйлавіч Плаўнік, сын Змітрака Бядулі ды Марыі Шыркес, падзяліўся ўспамінамі пра сваіх бацькоў. Прыйшлі Валянціна і Уладзімір Скарынкіны, якія разам больш за 50 гадоў. Лаўрэат прэміі Янкі Купалы Уладзімір Скарынкін яшчэ раз прызнаўся жонцы ў каханні, чытаў вершы, прысвечаныя ёй, дзякаваў лёс за сустрэчу з любай. Дырэктар Музея Янкі Купалы Алена Ляшковіч падзякавала нашчадкам за прадстаўленне матэрыялы. Куратар выставы Галіна Варонава правяла экскурсію, больш падрабязна расказала пра экспанаты, а таксама фотавыставу Джона Кундстатэра “Каб аднойчы”.

ЛІНІЯ ЖЫЦЦЯ

Шляхам любові і руплівай працы

Былыя мінчане Валянціна і Павел Пышнякі змаглі ўсталяваць сваю гаспадарку ў аддаленай вёсцы і стаць роднымі ды блізкімі людзьмі аж для 23 дзяцей

Іна Ганчаровіч

Старая добрая Камароўка. Гэта даўні мінскі рынак, месца з адметнай атмасферай. У яе жыцці, калі паглыбіцца, шмат цікавага можна адкрыць для сябе. Бо Камароўка — не толькі набор прадуктаў, розных пахаў, а яшчэ і прадаўцы. Прыязджаюць з усёй краіны, з замежжа. Што за жыццёвыя гісторыі ў бабулі, што прадае кветкі? Ці ў мужчыны з саджанцамі яблынь? Часам прыходжу на рынак не толькі нешта купіць, але і каб у зносінах з людзьмі (пэўна, таму любіў бываць у падобных месцах і Мікалай Гогаль...) душою працуць пульс горада, краіны — часу ў цэлым. І быццам бы "ўдыхаць" усю Беларусь на поўныя грудзі.

Пра некаторых простых і добрых людзей, чые лёсы прыцягнуліся ў арбіту Камароўкі, мы час ад часу расказваем у газеце. Сёння бліжэй прыгледзімся да жанчыны, якая з мужам змяніла гарадскі камфорт на вясковое не заўсёды ўладкаванае жыццё. І здолела стаць не толькі ўзорнай гаспадыняй на сваёй вялікай сядзібе, але і любімай мамай аж на 23 дзяцей: траіх родных і 20 прыёмных.

Тры разы на тыдзень Валянціна Пышняк прывозіць на Камароўскі рынак тварог, масла, смятану. Вялізная чарга з пастаянных пакупнікоў — шчыльнымі кольцамі ля прылаўка. Мы ведаем: прадукцыя — з экалагічна

чыстага раёна, заўсёды свежая і смачная. Ды і гаспадыня ўсмешлівая, уважлівая. Пра яе ўжо многія ў краіне ведаюць: у 2004-м у газеце "СБ. Беларусь сегодня" быў надрукаваны цёплы, шчымы артыкул Святланы Ліцкевіч "Мама Валя" — можна знайсці яго ў інтэрнэце.

Пышнякі ў мінулым — мінчане, і ў сталіцы ў іх ёсць чатырохпакаёвая кватэра. У аддаленую вёску перабраліся, калі нарадзіла Валянціна Мікалаеўна двух сыноў. "Патрэбныя былі дзецям свежае паветра, здаровая ежа і свабода, — згадвае падзеі 30-гадовай даўнасці. — Пачалі з лецішча на хутары за 17 км ад Пухавічаў. Домік 4x4 толькі што ад дажджу хаваў... Спачатку прыязджалі з дзецьмі на лета. Месцы тут прыгожыя, вакол лес, грыбы, ягады. Вяртацца ў горад не хацелася — неякі засталіся на зіму. Уладкаваліся на працу ў калгасе: даілі з мужам кароў. Тут нарадзілася і дачка Волечка. Так, без асаблівага шкадавання, і развіталіся мы са сталіцай".

Туліцца ў малым доміку з дзеткамі Пышнякі не хацелі — пачалі будаваць дом сапраўдны: абое ж маюць будаўнічыя спецыяльнасці. "Потым захацелася чагосьці свайго, і набылі трактар, зямлю ўзялі ў арэнду: 17 гектараў, — згадвае субяседніца. — Разаралі, акультурылі, цяпліцы паставілі. Абзаваліся жывёнасьцю: куры, парасяты, каровы. Сталі гаспадарку падымаць". Цяжкая, але дружная, у ах-

Валянціна Пышняк і яе выхаванкі

воту праца пачала даваць плён. Жылі ў дастатку. А ў вёсцы ж усё навідавоку, таму непітушчая, дружная, працавітая і ўжо замужняя сям'я не засталася без увагі кіраўніцтва раёна. А некая работнікі Пухавіцкага дзіцячага сацыяльнага прытулку прапанавалі Пышнякам прыняць на выхаванне дзетка-сірот. Узялі аднаго хлопчыка, потым другога... Дзяўчынку... Яшчэ хлопчыка. Усяго 10 чатырохгадовых малых! Праз пару гадоў да іх трое дзетак самі папрасіліся. "Ну як было адмовіць! Шкада дзяцей... — усміхаецца Валянціна Мікалаеўна. — Цяжка спачатку было. Усіх накарміць, памыць, слова добрае кожнаму сказаць... І дзеткам да мяне прывыкнуць. Але нічога: самі былі маладзья, усё паспявалі".

Які ў любой сям'і, бывалі складана-

сці. Але Валянціна Мікалаеўна і муж яе Павел Рыгоравіч "разрульвалі" усё інтуітыўна, прыслухоўваючыся да сваіх сэрцаў, абапіраючыся на жыццёвы досвед. "Усё бывала. Часам і пабурчу... Але каб крычаць альбо стукнуць — такога не было ніколі, — шчыра кажа Валянціна Мікалаеўна. — У нас метады больш эфектыўныя. Не захацеў урокі рабіць, па гаспадарцы дапамагчы — ну што ж, грошай не атрымаеш на марожанае ці на цацку. І гэта спрацоўвала! А наогул дзеці ў нас добрыя. Усе з ранняга дзяцінства да працы прывучаныя, усё ўмеюць рабіць: агарод пасадзяць і даглядаюць, з трактарам спраўляюцца, і карову падоцяць, і пірагоў напякуць. Галоўнае, каб з ранняга ўзросту разумелі: дарма нічога не даецца,

на ўсё трэба зарабіць. Таму нам іх не страшна ў жыццё адпусаць і не сорама за іх. Бо яны ўжо да жыцця прыстасаваныя, і без нас не прападуць".

Сёння свае і першыя прыёмныя дзеці падраслі, усе здаровыя, атрымалі адукацыю. Сярод іх ёсць заатэхнік, ветурач, педагог, кіроўца... Некаторыя ўжо маюць свае сем'і, гадуець дзетак. Аднак гасцінны і шчодры дом Пышнякоў не апусцеў! Некалькі гадоў таму яны ўзялі з прытулку яшчэ сем'яных дзяцей: чатыры дзяўчынкі і трох хлопчыкаў. Сёння ў іх няпросты ўзрост: 14-15 гадоў.

Цяпер палічым: 16 + 7 = 23! Столькім дзецям сям'я Пышнякоў падарыла шчасце быць здаровымі, любімымі, шчаслівымі. Ім хапіла мудрасці захаваць раўнавагу ў ста-сунках і паміж сабой, і ў сям'і. І калі Павел Рыгоравіч — гэта надзейныя сцены, то Валянціна Мікалаеўна, несумненна, душа сям'і. А яшчэ і вельмі адважная жанчына, з бязмежным запасам любові ды цяплення.

Калі наведвала я з роднымі мне людзьмі гэтую вялікую і працавітую сям'ю ў вёсцы Запарыне Дубраўскага сельсавета (Пухавіцкі раён), то, вядома ж, хацелася нам зрабіць калектыўны здымак. Каб на ім — усе былі. Ну але ж на тое яно і жыццё, каб уносіць карэктывы. У цэнтры — вядома ж, яна, Валянціна Мікалаеўна, з маёй унучкай на руках. Справа ад маці — чатыры прыёмныя дзяўчынкі, злева — яе прыёмная дачка "з першай плыні". Яна ўжо студэнтка Віцебскай ветэрынарнай акадэміі, чатыры гады таму стала мамай і летам амаль кожны тыдзень прыязджае ў родны дом. Хлопчыкі, а таксама Павел Рыгоравіч засталіся за кадрам: рамантавалі ў полі трактар...

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Вячоркі ў Мікалаеве

Суполка "Голас Радзімы" прыгожа паўдзельнічала ў абласным фестывалі славянскіх народаў, дзе зладзіла сапраўдныя беларускія вячоркі

Іван Іванаў

"Білоруські вечорніцы в бібліотеці" — такую абвестку па-ўкраінску лёгка знайсці ў інтэрнэце. Пра сваю цікавую імпрэзу паведамліла ў рэдакцыю і кіраўніца суполкі "Голас Радзімы" з Мікалаева Таццяна Дзяменнікава. Даслала здымкі і сцэнар, з якіх відаць: вельмі пастараліся беларусы! Нам жа прыемна, што актыўна, не чакаючы нейкіх "прэферэнцый", ідуць да людзей мікалаеўскія беларусы, нясуць сваю культуру прыгожа, з добрым густам.

Але ж то можа нам здалёк толькі здаецца, што мікалаеўцы здорава стартанулі. А якім бачаць іх дзейнасць у Мікалаеве? Працуем урывак тэксту, які напісалі староннія людзі, што пабачылі "білоруські вечорніцы в бібліотеці" на свае вочы. Пад ім падпісана аўтар А. Султанова, яна спачатку апісвае, як у Мікалаеве

Беларускія каравая

напрыканцы траўня праходзіў XIII Абласны фестываль славянскіх народаў. І вось — пра беларусаў: "А завяршыўся фестываль душэўнай і цёплай вечарынай беларускай культуры ў Мікалаеўскай абласной універсальнай навуковай бібліятэцы імя А. Гмырова. Там абласное Нацыянальна-культурнае таварыства беларусаў "Голас Радзімы" паказала фальклорную літаратурна-музычную кампазіцыю "Запрашаем на Вячоркі".

3 гармонікам на вячорках — весела!

Гучалі ў жывую беларускія народныя песні, запісы песень беларускіх выканаўцаў... Актывісты суполкі знаёмлілі глядачоў і з творамі беларускага фальклору. Мы ўсе пабывалі ў імправізаванай сельскай хаце — быццам на сапраўдных народных вячорках! А якія ж вечарніцы без весялосці, песень, гумару, пачастункаў і народнага гуляння! Дзякуючы беларусам мы як быццам заглянулі ў свет багатай сваёй шчы-

расцю і чысцінёй беларускай душы, дакрануліся да гісторыі народа".

На вечарыне была разгорнута выстава кніг, друкаваных СМІ на беларускай мове, былі вырабы народнай творчасці, зробленыя ў нацыянальным стылі. Хораша гучала беларуская мова, на якой і праходзілі вячоркі-вечарніцы. Сярод ганаровых гасцей свята быў і Генеральны консул Беларусі ў Адэсе Валянцін Філіпчык.

ВЕСТКІ

А ў нас — біягаз

Іван Іванаў

Усё больш энергіі паступае ў электрасетку Беларусі з біягазавых комплексаў

Арыентацыя на аднаўляльныя крыніцы энергіі — патрабаванне часу. І Беларусь актыўна рухаецца гэтым шляхам. Існуе нават Рэспубліканская міжведамасная камісія па ўстанаўленні ды размеркаванні квотаў на стварэнне ўстановак па выкарыстанні аднаўляльных крыніц энергіі. Яна нядаўна прыняла важныя рашэнні на 2016-2018 гады. Стала вядома: электрастанцыі самай вялікай магутнасці, якія працуюць на біягазе, будзе ўзводзіць беларуска-швейцарская кампанія "ТДФ Экотех". Гаворка — не толькі пра звыклія біягазавыя комплексы, але і пра электрастанцыі, што працуюць на звалачным газе. А такія працуюць і ствараюцца на палігонах цвёрдых камунальных адходаў "Паўночны" і "Трасцянецкі" пад Мінскам.

Сёлета ў Беларусі плануецца ўвесці ўстаноўкі па выкарыстанні аднаўляльнай крыніцы энергіі агульнай магутнасцю 7,5 MWt.

Заснавальнік:

Установа Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя газеты «Советская Белоруссия»».

Вул. Б. Хмяльніцкага, 10*, 220013, Мінск

Рэдактар

Віктар Міхайлавіч Харкоў

Адрас рэдакцыі:

пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.

Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Бюро па рэкламе:

Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288 17 82;

факс: +375 17 290 68 31

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб'ём выдання: 1 друк. арк.

Тыраж: 1935. Заказ: 899

Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Час падпісання ў друк: 20.10

Выходзіць 1 раз на тыдзень

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках "Голасу Радзімы", могуць не супадаць.

© "Голас Радзімы", 2016